

KÉTNYELVŰ
KLASSIKUS
KÖNYVTÁR

BALZAC HONORÉ

A SPANYOL GRAND
LE GRAND D'ESPAGNE

59

LANTOS · R · T ·
BUDAPEST
MUZEUM KÖRUT · 3 ·

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KÉTNYELVŰ KLASSZIKUS KÖNYVTÁR
59. SZÁM.

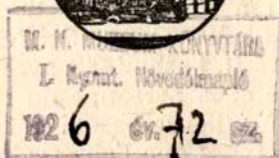
BALZAC HONORÉ
A SPANYOL GRAND
LE GRAND D'ESPAGNE

AZ EREDETI SZÖVEG ÉS HŰ MAGYAR FORDÍTÁSA

FRANCIÁBÓL FORDITOTTA
CZ. TOPERCZER VALÉRIA

12.212/59

BUDAPEST, 1925. LANTOS R.-T. KIADÁSA

L. d'Alay. 91
558 mm

Le grand d'Espagne.

Lors de l'expédition entreprise en 1823—4, par le roi Louis XVIII¹⁾, pour sauver Ferdinand VII du régime constitutionnel, je me trouvais²⁾, par hasard, à Tours, sur la route³⁾ d'Espagne.

La veille de mon départ, j'allai au bal chez une des plus aimables femmes de cette ville où l'on sait s'amuser mieux⁴⁾ que dans aucune autre capitale de province; et, peu de temps avant le souper, car on soupe encore à Tours, je me joignis à un groupe de causeurs au milieu⁵⁾ duquel un monsieur qui m'était inconnu racontait une aventure.

L'orateur, venu fort tard au bal, avait, je crois, dîné chez le receveur général. En entrant, il s'était mis à une table d'écarté; puis, après avoir *passé* plusieurs fois, au grand contentement de ses parieurs, dont le côté⁶⁾ perdait, il s'était levé, vaincu par un sous-lieutenant de carabiniers; et, pour se consoler, il avait pris part⁷⁾ à une conversation sur l'Espagne, sujet habituel de mille dissertations inutiles.

Pendant le récit, j'examinais avec un intérêt involontaire la figure et la personne du narrateur. C'était un de ces êtres à mille faces qui ont des ressemblances avec tant de types que l'observateur reste indécis, et ne sait s'il faut les classer parmi les gens de génie obscurs ou parmi les intriguants subalternes.

A spanyol grand.

Az 1823—24-i hadjárat következtében, melyet XVIII. Lajos indított, hogy megmentse VII. Ferdinándot az alkotmányos uralomtól, véletlenül Toursban voltam, utban Spanyolország felé.

Elutazásom estéjén a város legszeretetre méltóbb hölgyéhez mentem bálba, ahol jobban lehet mulatni, mint bármely más vidéki székhelyen s kevéssel vacsora előtt, mert Toursban még vacsoráznak az emberek, csatlakoztam egy csoport csevegőhöz, akik között egy előttem ismeretlen ur, egy kalandot mesélt el.

Az elbeszélő igen későn jött a bálba, azt hiszem, hogy a főadószedőnél ebédelt. Belépve rögtön egy écarté-asztalhoz ült, s miután több ízben *passt* mondott, a vesztességben levő fogadó fél nagy meglepődésére, egy karabinos hadnagytól megverve, felállt, s hogy megvigasztalódjék, belevegyült egy beszélgetésbe Spanyolországról, amely állandó témája ezer fölösleges elmefuttatásnak.

Az elbeszélés alatt akaratlan érdeklődéssel szemléltem a mesélő alakját és személyiségét. Azok közül az ezerarcu emberek közül való volt, akiknek annyi tipussal van hasonlóságuk, hogy a szemlélő tanács-talan maradt s nem tudja, hogy az ismeretlen láng-eszek osztályába kell-e őket sorolni vagy az alacsony-rendű cselszövők közé.

D'abord il était décoré d'un ruban rouge: or ce symbole trop prodigué ne préjuge plus rien en faveur de personne; il avait un habit verd⁸⁾, et je n'aime pas les habits verts au bal, lorsque la mode ordonne⁹⁾ à tout le monde d'y porter un habit noir; puis il avait de petites boucles d'acier à ses souliers, au lieu d'un noeud de ruban; sa culotte était d'un casimir horriblement usé, sa cravate mal mise¹⁰⁾; bref¹¹⁾, je vis bien qu'il ne tenait pas beaucoup au costume: ce pouvait être¹²⁾ un artiste.

Ses manières et sa voix avaient je ne sais quoi de commun, et sa figure, en proie aux rougeurs¹³⁾ que les travaux de la digestion y imprimaient, ne rehaussait par aucun trait saillant l'ensemble de sa personne; il avait le front découvert¹⁴⁾ et peu de cheveux sur la tête. D'après tous ces diagnostics, j'hésitais à en faire, soit un conseiller de préfecture, soit un ancien commissaire des guerres; lorsque, lui voyant poser la main sur la manche de son voisin d'une manière magistrale, je le jetai dans la classe des plunitifs, des bureaucrates et consorts.

Enfin je fus tout-à-fait convaincu de la vérité de mon observation en remarquant qu'il n'était écouté que pour son histoire; aucun de ses auditeurs ne lui accordait cette attention soumise et ces regards complaisants qui sont le privilège des gens hautement considérés.

Je ne sais si vous voyez bien l'homme, se bourrant le nez de prises de tabac, parlant avec la prestesse des gens empressés de finir leur discours, de peur¹⁵⁾ qu'on ne les abandonne; du reste s'exprimant avec une grande facilité, contant bien, peignant d'un trait, et jovial comme un loustic¹⁶⁾ de régiment.

Pour vous sauver l'ennui des digressions, je me permets¹⁷⁾ de traduire¹⁸⁾ son histoire en style de con-

Először is egy pirosszalagos kitüntetése volt, de ez a sűrűn osztogatott jelvény nem jelent többé semmit valakinek a javára. Zöld ruha volt rajta s nem szerettem bálban a zöld ruhát, mikor a divat mindenkinek előírja, hogy ott fekete ruhát hordjon; aztán kis acélsalok voltak cipőjén, szalagcsokor helyett; térdnadrágja borzalmasan kopott kázmirből volt, nyakkendője rosszul volt megkötve, egyszóval, jól láttam, hogy nem törődik sokat ruházatával: talán művész volt.

Modorában és hangjában volt valami közönséges és arca, melyre az emésztés munkája vörös foltokat nyomott, nem nemesítette meg egyetlen kiemelkedő vonással sem személyének képét. Kopasz homloka volt s kevés haj a fején. Mindezen diagnosztika után haboztam, hogy megyefőnökségi tanácsosnak vagy kiérdemesült hadbiztosnak tartsam-e; mikor azonban láttam, hogy kezét hatósági személy módjára teszi rá szomszédja kabátujjára, a tollrágók, hivatalnokok és hasonszőrűek osztályába soroltam.

Végül egészen meggyőződtem megfigyelésem helyességéről, midőn észrevettem, hogy csak története kedvéért hallgatják; egyik hallgatója sem ajándékozta meg azzal az alázatos figyelemmel és előzékeny tekintettel, mely nagyon tisztelt embereknek kijár.

Nem tudom, jól látják-e ezt az embert, amint tömködté orrát burnóttal s beszélt olyan emberek gyorsaságával, akik sietve be akarják fejezni előadásukat, attól tartva, hogy otthagyják őket. Különben könnyedén fejezte ki magát, jól mesélt el egy pár odavetett vonással és vidáman, mint egy ezredmulatató.

Hogy a kitérések unalmától megmentsem önöket, vagyok bátor történetét elbeszélő stilusba átönteni és hozzátenni olyan elbeszélésekben szükséges tanítói

teur, et d'y donner cette façon didactique nécessaire aux récits qui, de la causerie familière, passent à l'état typographique.

Quelque temps après son entrée à Madrid, le grand-duc de Berg invita les principaux personnages de cette ville à une fête française offerte par l'armée à la capitale nouvellement conquise. Malgré la splendeur du gala, les Espagnols n'y furent pas très-rieurs; leurs femmes dansèrent peu; en somme, les conviés jouèrent, et perdirent ou gagnèrent beaucoup.

Les jardins du palais étaient illuminés assez splendidement pour que les dames pussent s'y promener avec autant de sécurité qu'elles l'eussent fait en plein jour... La fête était impérialement belle, et rien ne fut épargné dans le but de donner aux Espagnols une haute idée¹⁹⁾ de l'empereur, s'ils voulaient le juger d'après ses lieutenants.

Dans un bosquet assez voisin du palais, entre une heure et deux du matin, plusieurs militaires français s'entretenaient des chances de la guerre, et de l'avenir peu rassurant que pronostiquait l'attitude même des Espagnols présents à cette pompeuse fête.

— Ma foi²⁰⁾, dit un Français dont le costume indiquait le chirurgien en chef de quelque corps d'armée, hier j'ai formellement demandé mon rappel au prince Murat. Sans avoir précisément peur de laisser mes os²¹⁾ dans la Péninsule, je préfère aller penser les blessures faites par nos bons voisins les Allemands; leurs armes ne vont pas si avant dans le torse que les poignards castillans... Puis, la crainte de l'Espagne est, chez moi, comme une superstition... Dès mon enfance j'ai lu des livres espagnols, un tas d'aventures sombres²²⁾ et mille histoires de ce pays, qui m'ont vivement prévenu contre les mœurs de ses habitants... Eh bien! depuis notre entrée à Madrid, il

modort, melyek a meghitt beszélgetésből nyomdai formába kerülnek.

Nemsokára Madridba való bevonulása után Berg nagyherceg ennek a városnak a legelőkelőbb személyiségeit meghívta egy francia ünnepélyre, melyet a hadsereg rendezett az újonnan elfoglalt főváros tiszteletére. Az ünnepség fénye ellenére a spanyolok nem voltak valami nagyon nevetőskedvűek; asszonyaik keveset táncoltak; végeredményben a vendégek játszottak, vesztek vagy nyertek sokat.

A palota kertjei eléggé fényesen voltak kivilágítva, hogy a hölgyek éppen annyi biztonsággal sétálhassanak benne, mint világos nappal... Az ünnep császárian szép volt, s semmit sem kiméltek, azért, hogy a spanyolokban tiszteletet keltsenek a császár iránt, ha főhadnagyai után akarnák őt megítélni.

Egy cserjésben, elég közel a palotához, egy és két óra között reggel, több francia katona a háboru esélyeiről beszélgetett és arról a kevésbé megnyugtató jövőről, amelyet még a diszes ünnepélyen megjelent spanyolok magatartása is előre jelzett.

Biz Isten, mondta egy francia, akinek ruházata valamelyik hadtest fősebeszére vallott, tegnap formálisan kértem Murat hercegtől visszahívásomat. Nem mintha valóban félnék attól, hogy fogamat a félszigeten hagyom, de jobban szeretem kötözni a mi jó szomszédjainktól, a németektől okozott sebeket. Fegyvereik nem hatolnak be annyira a testbe, mint a kastiliai török. Aztán a Spanyolországtól való félelem habona nálam. Gyermekkorom óta olvastam spanyol könyveket, egy csomó rémes kalandot és ezer más történetet ebből az országból, melyek élénken figyelmeztettek előre a lakosok erkölcsseire... Na, Madridba történt bevonulásunk óta, ha nem is hőse, de legalább is büntársa lettem valami veszélyes cselnek, ép-

m'est arrivé d'être déjà, sinon le héros, du moins le complice de quelque périlleuse intrigue, aussi noire, aussi obscure que peut l'être un roman de lady Radcliffe... Or, comme j'écoute assez mes pressentimens, dès demain je détaille...²³) Murat ne me refusera certes pas mon congé; car, nous autres, grâce aux services secrets que nous rendons, nous avons des protections toujours efficaces...

— Puisque tu tires ta crampe, dis-nous ton événement!... s'écria un colonel, vieux républicain qui du beau langage et des courtisanes impériales ne se souciait guère.

Là-dessus le chirurgien en chef regarda soigneusement autour de lui, parut chercher à reconnaître les figures de ceux qui l'environnaient; et, sûr qu'aucun Espagnol n'était dans le voisinage, il dit:

— Puisque nous sommes tous Français... volontiers, colonel Charrin...

— Il y a six jours, reprit-il, je revenais tranquillement à mon logis, vers onze heures du soir, après avoir quitté le général Latour, dont l'hôtel se trouve à quelques pas du mien, dans ma rue; nous sortions tous deux de chez l'ordonnateur en chef, où nous avions fait une bouillotte assez animée... Tout à coup, au coin d'une petite rue, deux inconnus, ou plutôt deux diables, se jettent sur moi, et m'entortillent la tête et les bras dans un grand manteau... Je criais, vous devez me croire, comme un chien fouetté; mais le drap étouffa ma voix, puis je fus transporté dans une voiture avec une rapidité merveilleuse; et, quand mes deux compagnons me débarassèrent du sacré manteau, j'entendis une voix de femme et ces désolantes paroles dites en mauvais français:

— Si vous criez ou si vous faites mine de vous échapper, si vous vous permettez le moindre geste

pen olyan sötétnek, éppen olyan titokzatosnak, mint amilyen lady Radcliffe egy regénye... Nos, minthogy hallgatni szoktam előérzeteimre, holnaptól kezdve kezeket oldok... Murat nem fogja visszautasítani szabadságomat, mert minekünk, titkos szolgálataink következtében, mindig van hathatós pártfogásunk...

Minthogy elszelelsz, beszéld el esetedet, kiáltott fel egy ezredes, egy öreg köztársasági, aki nem igen törődött a finom nyelvvel és a császári udvaronkodással.

Erre a fősebész gondosan körülnézett, látszott, hogy igyekszik felismerni a körülvevők arcát és miután meggyőződött, hogy semmiféle spanyol nincs a közelben, így szólt:

— Minthogy mind franciák vagyunk, szívesen, Charrin ezredes...

Hat nappal ezelőtt — kezdte — nyugodtan hazafelé tartottam tizenegyóra tájt, miután elváltam Latour tábornoktól, akinek lakása néhány lépésre van az enyémtől utcámban; mind a ketten a főparancsnoktól jöttünk, ahol elég heves hazárdjátékot játszottunk... Egyszerre egy kis utca sarkán két ismeretlen, vagy inkább két ördög rámvetette magát, s fejemet, meg karomat becsavarták egy nagy köpenybe... Kiabáltam, elhihetik nekem, mint egy megvert kutya, de a posztó elfojtotta a hangomat, azután egy kocsiba vittek csodálatos gyorsasággal; s mikor két társam megszabadított az átkozott kabáttól, egy női hangot hallottam és ezeket a kétségbeejtő szavakat, rossz franciasággal:

— Ha kiabál, vagy szökni próbál, ha a legcsekélyebb ilyesféle mozdulatot teszi, az az ur, aki ön előtt van, minden gondolkodás nélkül le fogja szurni. Így

équivoque, le monsieur qui est devant vous est capable de vous poignarder sans scrupule. Ainsi tenez-vous tranquille. Maintenant je vais vous apprendre la cause de votre enlèvement... Si vous voulez vous donner la peine d'étendre votre main vers moi, vous trouverez entre nous deux vos instruments de chirurgie que nous avons envoyé chercher chez vous de votre part²⁴); ils vous seront sans doute nécessaires. Nous vous emmenons dans une maison où votre présence est indispensable... Il s'agit de sauver l'honneur d'une dame. Elle est en ce moment sur le point d'accoucher d'un enfant dont elle fait présent à son amant à l'insu de son mari. Quoique celui-ci quitte peu sa femme dont il est toujours passionnément épris, et qu'il la surveille avec toute l'attention de la jalousie espagnole, elle a su lui cacher sa grossesse. Il la croit malade. Nous vous emmenons pour faire l'accouchement. Ainsi vous voyez que les dangers de l'entreprise ne vous concernent pas: seulement obéissez-nous; autrement l'ami de cette dame, qui est en face de vous dans la voiture, et qui ne sait pas un mot de français, vous poignarderait à la moindre imprudence...

— Et qui êtes-vous? lui dis-je en cherchant la main de mon interlocutrice, dont le bras était enveloppé dans la manche d'un habit d'uniforme...

— Je suis la camariste²⁵) de madame, sa confidente, et toute prête à vous récompenser par moi-même, si vous vous prêtez galamment aux exigences de notre situation.

— Volontiers!... dis-je, en me voyant embarqué de force dans une aventure dangereuse.

Alors, à la faveur de l'ombre, je vérifiai si la figure et les formes de la camariste étaient en harmonie avec toutes les idées que les sons riches et gutturaux de sa voix m'avaient inspirées...

tehát legyen csendben. Most közlöm önnel elszöktetésének okát... Ha szives lenne kezét felém nyújtani, köztünk fogja találni sebészeszközeit, melyeket elhozzattunk öntől a maga nevében; valószínűen szüksége lesz rá. Egy házba visszük önt, ahol jelenlétére szükség van. Egy hölgy becsületének megmentéséről van szó. Ebben a percben éppen életet ad egy gyermeknek, akivel megajándékozza kedvesét férje tudtán kívül. Ámbár ez ritkán hagyja magára feleségét, akit még mindig szenvedélyesen szeret, s akit a spanyol féltékenység minden figyelésével őriz, mégis el tudta rejtteni előtte áldott állapotát. Férje azt hiszi, hogy beteg. Önt a szüléshöz visszük. Ebből láthatja, hogy a vállalkozás veszélye önre nem vonatkozik: csak engedelmeskedjék nekünk; ellenkező esetben ennek a hölgynek a barátja, aki önnel szemben ül a kocsiban, s aki nem tud egy szót sem franciául, a legkisebb meggon-dolatlanságnál leszurja önt.

— És ki ön? — kérdeztem kezét keresve a beszélőnek, akinek karját egy egyenruha ujjja burkolta be...

Asszonyomnak komornája vagyok, bizalmasa és kész önt megjutalmazni saját-magammal, ha ön aláveti magát helyzetünk követelményeinek.

Szivesen!... — feleltem, látván, hogy belekény-szerültem egy veszélyes kalandba.

Ekkor a sötétség leple alatt meggyőződtem, hogy a komorna arca és formái összhangban vannak-e azzal a képzzettel, melyet hangjának gazdag és mély melódiája hozott létre bennem...

A komorna valószínűen már előre alávetette ma-

La camariste s'était sans doute soumise par avance à tous les hasards de ce singulier enlèvement, car elle garda²⁶) le plus complaisant de tous les silences, et la voiture n'eut pas roulé pendant plus de dix minutes dans Madrid, qu'elle reçut et me rendit un baiser très-passionné.

Le monsieur que j'avais en vis-à-vis ne s'offensa point de quelques coups de pied dont je le gratifiais fort involontairement; mais comme il n'entendait pas le français, je présume qu'il n'y fit pas attention.

— Je ne puis être votre maîtresse qu'à une seule condition, me dit la camariste en réponse aux bêtises que je lui débitais, emporté par la chaleur d'une passion improvisée, à laquelle tout faisait obstacle.

— Et laquelle?

— Vous ne chercherez jamais à savoir à qui j'appartiens... Si je viens chez vous, ce sera de nuit, et vous me recevrez sans lumière.

Notre conversation en était là quand la voiture arriva près d'un mur de jardin.

— Laissez-moi vous bander les yeux!... me dit la camariste; mais vous vous appuyerez sur mon bras, et je vous conduirai moi-même.

Puis la camariste me serra sur les yeux et nous fortement derrière ma tête un mouchoir très épais.

J'entendis le bruit d'une clef mise avec précaution dans la serrure d'une petite porte, sans doute par le silencieux amant que j'avais eu pour vis-à-vis; et bientôt la femme de chambre, au corps cambré, me conduisit, à travers les allées sablées d'un grand jardin, jusqu'à un certain endroit, où elle s'arrêta.

Par le bruit que nos pas firent dans l'air, je présumais que nous étions devant la maison.

— Silence maintenant!... me dit-elle à l'oreille, et veillez bien sur vous-même!... Ne perdez pas de

gát ezen különös szöktetés minden véletlenségének, mert a lehető legelőzékenyebb hallgatásba merült, s a kocsi nem gördült még tíz percre sem Madridban, midőn egy nagyon szenvedélyes csókot váltottunk.

A szemben ülő ur egyáltalában nem sértődött meg néhány lábrugástól, melyet igazán akaratlanul adtam neki, de minthogy nem értett franciául, fölteszem, hogy ügyet se vetett rá.

— Csak egy feltétel alatt lehetek a kedvese, mondta nekem a komorna, feleletül azokra az ostobaságokra, melyeket egy hirtelen jött szenvedély forróságától elragadtatva daráltam neki, amelynek minden akadálya volt.

— S az?

— Sohase próbálja megtudni, kihez tartozom... Csak éjszaka megyek önhöz és ön sötétben fogad.

Itt tartottunk beszélgetésünkben, mikor a kocsi egy kertfalhoz ért.

— Hadd kössem be a szemét, — fordult hozzám a komorna, — azonban támaszkodjék a karomra és magam fogom vezetni.

A komorna azután a szememre borított s hátul erősen összekötött egy vastag zsebkendőt.

Egy kulcs csikorgását hallottam, amelyet óvatosan tettek bele egy kis ajtó zárába, — valószínűen a hallgatag gavallér, aki szemben ült volt velem; majd a szobalány, előrehajlott testtel, egy nagy kert homokos útjain vezetett keresztül, egy bizonyos helyig, ahol megállt.

Lépteink zajából sejtettem, hogy a ház előtt voltunk.

— Csend legyen!... — súgta fülembe — és vigyázzon magára! Ne tévessze szem elől egyetlen jelet se, mert most már nem beszélhetek veszély nélkül.

vue un seul de mes signes, car je ne pourrai plus vous parler sans danger pour nous deux, et il s'agit en ce moment de vous sauver la vie.

Puis elle ajouta, mais à voix basse :

— Madame est dans une chambre au rez-de-chaussée; pour y arriver, il faudra passer dans la chambre et devant le lit de son mari; ainsi ne toussiez pas, marchez doucement, et suivez-moi bien, de peur de heurter quelque meuble, ou de mettre les pieds hors du tapis que j'ai disposé sous nos pas...

Ici l'amant²⁷⁾ grogna sourdement, comme un homme impatienté de tant de retards. La camariste se tut; j'entendis ouvrir une porte, je sentis l'air chaud d'un appartement, et nous allâmes à pas de loup²⁸⁾, comme des voleurs en expédition.

Enfin la douce main de la camariste m'ôta mon bandeau.

Je me trouvais dans une grande chambre, haute d'étage, et mal éclairée par une seule lampe fumeuse. La fenêtre était ouverte, mais elle avait été garnie de gros barreaux de fer par le jaloux mari; j'étais jeté là comme au fond d'un sac.

Il y avait à terre, sur une natte, une femme magnifique, dont la tête était couverte d'un voile de mousseline, mais à travers lequel ses yeux pleins de larmes brillaient de tout l'éclat des étoiles. Elle serrait avec force sur sa bouche un mouchoir de batiste, et le mordait si vigoureusement que ses dents l'avaient déchiré et y étaient entrés...

Du reste, pas un cri, pas d'autre bruit que le sourd craquement de ses os, et nous étions là, tous trois, muets, immobiles...

Les ronflements du mari retentissaient avec une consolante régularité...

Je voulus examiner la camariste, mais elle avait

kül mindkettőnkre nézve és most saját élete megmentéséről van szó.

Aztán hozzátette, de halk hangon:

— Asszonyom a földszinten van egy szobában; hogy odaérjünk, át kell menni férje szobáján és ágya előtt; tehát ne köhögjön, halkan lépjen és pontosan kövessen, nehogy nekiszaladjon valami butornak, vagy lábát a szőnyeg mellé tegye, amelyet lépteink alá helyeztem...

Ekkor a gavallér halkan morgott, mint aki türelmetlen már ekkora késedelem miatt. A komorna elhallgatott, hallottam, hogy egy ajtó nyílik, éreztem egy lakás meleg levegőjét, s mi macskalépéssel mentünk, mint a tolvajok munkában.

Végül a komorna szeliden levette a köteléket.

Egy emeletmagas, nagy szobában voltam, amelyet rosszul világított meg egyetlen egy füstölgő lámpa. Az ablak nyitva volt, de ezt a féltékeny férj hatalmas vasráccsal látta el; úgy éreztem magam, mintha egy zsák fenekére dobtak volna.

A földön, egy gyékényen egy remek asszony feküdt, akinek feje be volt takarva egy muszlinfátyollal; amelyen keresztül ragyogott könnyel telt szeme a csillagok minden fényével. Szájára erősen rászorított egy batisztzsebkendőt és olyan hevesen harapdálta, hogy foga eltépte és belemélyedt...

Különben egy kiáltás sem hangzott, semmi más zaj nem volt, mint csontjainak tompa ropogása és mi hárman némán, mozdulatlanul álltunk ott...

Megnyugtató szabályossággal hallatszott be a férj hortyogása... Szemügyre akartam venni a komornát, de ez újból feltette az álarcot, melyet valószínűen ut-

remis le masque dont elle s'était sans doute débarrassée pendant la route, et je ne pus voir que deux yeux noirs et des formes bien prononcées qui bombaient fortement son uniforme. L'amant était également masqué.

Lorsque j'eus soigneusement observé cette femme, je reconnus, à certains symptômes jadis remarqués dans une bien triste circonstance de ma vie, que l'enfant était mort; alors je me penchai vers la camariste pour l'instruire de cet événement.

En ce moment, le défiant inconnu tira son poignard; mais j'eus le temps de tout dire à la femme-de-chambre, qui lui cria deux mots à voix basse.

En entendant mon arrêt, l'amant eut un léger frisson qui passa sur lui des pieds à la tête comme un éclair, et il me sembla voir pâlir sa physionomie sous son masque de velour noir.

La camariste, saisissant un moment où cet homme au désespoir regardait la mourante qui devenait violette, me montra, par un geste, des verres de limonade tout préparés sur une table, en faisant un signe négatif.

Je compris qu'il fallait m'abstenir de boire, malgré l'horrible chaleur qui me mettait en nage.

Tout à coup l'amant ayant soif prit un de ces verres, et but environ la moitié de la limonade qu'il contenait.

En ce moment, la dame eut une convulsion violente qui m'annonça l'heure favorable à la crise; et, prenant ma lancette, je la saignais, de force, au bras droit avec assez de bonheur. La camariste reçut dans des serviettes le sang qui jaillissait abondamment; puis l'inconnue tomba dans un abattement propice à mon opération...

L'Espagnol, ne pensant plus à m'empoisonner,

közben tett le s nem láthattam mást, mint két fekete szemet, s erőteljes formákat, melyek alaposan kitöltötték egyenruháját. A gavallér szintén álarcban volt.

Miután figyelmesen megvizsgáltam ezt az aszszonyt, láttam bizonyos jelekből, melyeket életem egy igen szomorú körülményéből ismertem, hogy a gyermek már halott; ekkor a komorna felé hajoltam, hogy közöljem vele ezt az eseményt.

Ebben a percben, a bizalmatlan ismeretlen kihuzta törét, de még volt annyi időm, hogy mindent megmondjak a szobalánynak, aki két szót kiáltott hal-
kan neki.

Hallván megállapításomat, a gavalléron villámszerűen, alig észrevehető borzongás futott végig, lábától a fejéig és úgy tetszett, hogy látom elsápadni az arcát fekete bársonyálarca alatt.

A komorna, megragadva azt a pillanatot, amikor ez a kétségbeesett ember a haldoklóra nézett, aki lilaszínüvé vált, rámutatott egy mozdulattal a limonádés poharakra, amelyek oda voltak készítve egy asztalon, s tiltó jelet adott.

Megértettem, hogy tartózkodnom kell az ivástól, a rémes meleg ellenére, melytől egy izzadság voltam.

Egyszerre csak a gavallér, megszomjazva, felvette az egyik poharat s körülbelül a felét kiitta a benne levő limonádénak.

Ebben a percben a hölgyre heves rángatózás jött, mely a válság szerencsés óráját jelezte; vettem késemet és eret vágtam rajta, teljes erővel, a jobb karon, elég szerencsével. A komorna törülközőbe fogta fel a bőven ömlő vért; majd az ismeretlen nő elvesztette az eszméletét, amely éppen kapóra jött műtétemhez.

A spanyol nem gondolt már arra, hogy megmérgezzem, hiszen megmentettem kedvesét, sirt álarca

en comprenant que je venais de sauver sa maîtresse, pleurait sous son masque, et de grosses larmes roulaient, par instans, sur son manteau.

Dans un instant horriblement critique, elle fit un geste pour montrer la chambre de son mari; le mari venait de se retourner; et, de nous quatre, elle seule avait entendu le froissement des draps, le bruissement du lit ou des rideaux.

Nous nous arrê tâmes, et à travers les trous de leurs masques, la camariste et l'amant se jetèrent des regards de feu...

Profitant de cette espèce de relâche, j'étendis la main pour prendre le verre de limonade que l'inconnu avait entamé; mais lui, croyant que j'allais boire un des verres pleins, bondit aussi légèrement qu'un chat, et posa son long poignard sur les deux verres empoisonnés. Il me laissa le sien, en me faisant un signe de tête pour me dire d'en boire le reste. Il y avait tant de choses, d'idées, de sentimens, dans ce signe et dans son vif mouvement, que je lui pardonnais presque les atroces combinaisons méditées pour tuer et ensevelir toute mémoire de ces événemens.

Il me serra la main lorsque j'eus achevé de boire; et quand, après deux heures de soins et de craintes, nous eûmes, la camariste et moi, recouché sa maîtresse, il me serra de nouveau les mains, et mit à mon insu, dans ma poche, des diamants sur papier. Mais, par parenthèse, comme j'ignorais le somptueux cadeau de l'Espagnol, mon domestique me vola ce trésor le surlendemain, et s'est enfui nanti²⁹) d'une vraie fortune.

Jes dis à l'oreille de la femme de chambre, et bien bas, les précautions qui restaient à prendre; puis, je manifestai l'intention d'être libre. La camariste resta près de sa maîtresse, circonstance qui ne me

alatt és időnként nagy könnycseppek hullottak köpenyére.

Egy borzalmasan kritikus pillanatban egy kézmozdulattal férje szobája felé mutatott; a férj éppen megfordult és négyünk közül csak a nő hallotta az ágynemű zizegését s az ágy vagy a függönyök recsegését.

Megálltunk és álarcuk nyílásán keresztül a komorna és a gavallér villámló tekintetet vetettek egymásra.

Fölhasználva ezt a nyugvópontot, utánanyultam annak a pohár limonádénak, amelyet az ismeretlen megkezdett, ez azonban azt gondolta, hogy a teli poharak egyikéből akarok inni, könnyedén, mint egy macska, odaugrott és hosszú törét ráfektette a két mérgezett pohárra. Átengedte a saját poharát, egy kézmozdulattal jelezve, hogy megihatom a maradékot. Annyi minden volt, gondolat, érzés ebben a jelben és heves mozdulatában, hogy szinte megbocsátottam neki kegyetlen tervét, melyet kigondolt, hogy megölje és eltemesse ezeknek az eseményeknek minden emlékét.

Megszorította a kezemet, mikor befejeztem az ivást és mikor kétórai gond és félelem után a komorna és én visszafektettük kedvesét, újból kezét szorított velem és észrevétlenül papirba csavart gyémántokat csusztatott zsebembe. De — megjegyzem, — minthogy nem tudtam a spanyol mesés ajándékáról, inasom másnap reggel ellopta ezt a kincset és elszökött egy valóságos vagyon birtokában.

A szobalánynak fülébe sugtam, igen halkán, a még szükséges intézkedéseket, s aztán jeleztem, hogy szabadulni szeretnék. A komorna urnője mellett maradt, amely körülmény nem nagyon nyugtatott meg; de elhatároztam, hogy résen leszek. A gavallér becsó-

rassura pas excessivement; mais je résolus de me tenir sur mes gardes. L'amant fit un paquet de l'enfant mort, le cacha sous son manteau; et, me passant la main sur les yeux comme pour me dire de les fermer, il sortit le premier, en m'invitant par un geste à tenir le pan de son habit; ce que je fis, non sans donner un dernier regard à la camariste. Elle arracha son masque en voyant l'Espagnol dehors, et me montra la plus délicieuse figure du monde.

Je traversais les appartements à la suite de l'amant; et quand je me trouvai dans le jardin, en plein air, j'avoue que je respirais comme si l'on m'eût ôté³⁰) un poids énorme de dessus la poitrine. Je marchais à une distance respectueuse de mon guide, en veillant sur ses moindres mouvements avec la plus grande attention.

Arrivés à la petite porte, il me prit par la main, et m'appuya sur les lèvres un cachet, monté en bague, que je lui avais vu à un doigt de la main gauche. Je compris toute la valeur de ce signe éloquent. Nous nous trouvâmes dans la rue; et, au lieu de la voiture, deux chevaux nous attendaient. Nous montâmes chacun sur une des deux bêtes; mon Espagnol s'empara de ma bride, la tint dans sa main gauche, prit entre ses dents les guides de sa monture, car il avait son paquet sanglant dans sa main droite, et nous partîmes avec la rapidité de l'éclair. Il me fut impossible de remarquer le moindre objet qui me pût servir à me faire reconnaître la route que nous parcourûmes. Au petit jour, je me trouvai près de ma porte, et l'Espagnol s'enfuit, en se dirigeant vers la porte d'Atocha.

— Et vous n'avez rien aperçu qui puisse vous faire soupçonner à quelle femme vous aviez affaire?... dit un officier au chirurgien.

— Une seule chose... reprit-il. Quand je saignais

magolta a halott gyermeket s aztán elrejtette köpenye alá és kezét végighuzva szememen, mintegy jelezve, hogy csukjam be, elsőnek távozott és fölszólított egy mozdulattal, hogy megfogjam kabátja szárnyát; megtettem, de hátrapillantottam a komornára. Ez lerántotta álarcát, látván, hogy a spanyol kint van és a világ lefelragadóbb arcát mutatta meg nekem.

Áthaladtam a szobákon a gavallér nyomában, s mikor a kertben voltam, szabad levegőn, bevallom, úgy lélekzettem fel, mintha egy mázsás súly esett volna le a mellemről. Tiszteletteljes távolságban haladtam vezetőm mögött, a legnagyobb figyelemmel vigyázva a legkisebb mozdulatára is.

A kis ajtóhoz érkezve, kézen fogott és ajkamra nyomta pecsétgyűrűjét, amelyet bal keze egyik ujján láttam. Megértettem ennek a beszédes jelnek az egész jelentését. Az utcán volunk s kocsi helyett két ló várt ránk. Mindegyikünk felszállt egy-egy állatra; spanyolom megragadta kötőfékemet, balkezeiben tartotta, foga közé vette paripájának kantárját, mert véres csomagja jobb kezében volt, s villám gyorsaságával elvágattunk. Lehetetlen volt megjegyezni a legcsekélyebb tárgyat is, amely felismerhetővé tette volna az utat, amelyen átszáguldottunk. Hajnalban ajtómnál voltam és a spanyol elmenekült, az atochai kapu irányában.

— S ön semmit sem vett észre, hogy gyaníthatná, milyen asszonnyal volt dolga? — kérdezte egy tiszt a felcsertől.

— Csak egy dolgot — felelt. — Mikor eret vágtam az ismeretlenen, karján, körülbelül közepén, egy lencsenagyságu anyajegyet láttam, melyet barna szőr vett

l'inconnue, je remarquais sur son bras, à peu près au milieu, une petite envie, grosse comme une lentille, et environnée de poils bruns... Puis le palais m'a paru magnifique, immense; la façade ne finissait pas...

En ce moment, l'indiscret chirurgien s'arrêta, pâlit. Tous les yeux fixés sur les siens en suivirent la direction, et les Français virent un Espagnol enveloppé d'un manteau, dont le regard de feu brillait dans l'ombre, au milieu d'une touffe d'orangers où il se tenait debout.

L'écouteur disparut aussitôt avec une légèreté de sylphe, quand un jeune sous-lieutenant s'élança vivement sur lui.

— Sarpéjeu! mes amis, s'écria le chirurgien, cet oeil de basilic m'a glacé. J'entends sonner des cloches dans mes oreilles; et je vous fais mes adieux... vous m'enterrez ici!...

— Es-tu bête!... dit le colonel Charrin. Lecamus s'est mis à la piste de l'espion, il saura bien nous en rendre raison.

— Eh bien, Lecamus?... s'écrièrent les officiers, en voyant revenir le sous-lieutenant tout essoufflé.

— Au diable!... répondit Lecamus. Il a passé, je crois, à travers les murailles; et, comme je ne pense pas qu'il soit sorcier, il est sans doute de la maison, il en connaît les passages, les détours, et m'a facilement³¹⁾ échappé.

— Je suis perdu!... dit le chirurgien d'une voix sombre.

— Allons, sois calme!... répondirent les officiers; nous nous mettrons à tour de rôle chez toi, jusqu'à ton départ... et, pour ce soir, nous t'accompagnerons.

En effet, trois jeunes officiers, qui ayant perdu leur argent au jeu ne savaient plus que faire, recon-

körül. Azután a palota pompásnak, hatalmasnak látszott, a homlokzatnak nem volt vége ...

Ebben a percben a fecsegő felcser elhallgatott, elsápadt. Minden szem, mely az övére szegződött, követte tekintetének irányát és a franciák megpillantottak egy köpenybe burkolódzott spanyolt, akinek tüzes tekintete ragyogott a sötétben a narancsbokrok között, ahol állt.

A hallgatódzó tüstént eltűnt tündéri könnyedséggel, mire egy fiatal hadnagy hevesen utánarohant.

— Teringettét! Barátaim, — kiáltott fel a felcser, — az a baziliszkusz szem megfagyasztotta bennem a vért. Már hallok a harangszót, bucsuzom tőletek ... itt fogtok eltemetni! ...

— De bolond vagy! — felelte Charrin ezredes. — Lecamus a rém nyomában van, majd hirt ad róla.

— Nos, Lécamus? — kiáltottak fel a tisztek, látva, hogy a hadnagy egészen elfulladva visszajön.

— Ördögbe! — felelt Lécamus. — Eltűnt, azt hiszem, a falakon keresztül; s minthogy mégsem hiszem, hogy varázsló, biztosan a házhoz tartozik, ismeri az utakat s fordulókat és játszva eltűnt előlem.

— Végem van! — mondta a felcser gyászos hangon.

— Na, na, nyugodj meg! — feleltek a tisztek, mi felváltva veled leszünk elutazásodig és ma este hazakisérünk.

És valóban, három fiatal tiszt, aki elvesztette pénzét a játékban s nem tudott többé mit tenni, hazakisérte

duisirent le chirurgien à son logement, et s'offrirent à rester chez lui, ce qu'il accepta.

Le surlendemain, il avait obtenu son renvoi en France, et faisait tous ses préparatifs pour partir avec une dame à laquelle Murat donnait une forte escorte. Il achavait de dîner en compagnie de ses amis, lorsque son domestique vint le prévenir qu'une jeune dame voulait lui parler. Le chirurgien et les trois officiers descendirent aussitôt; mais l'inconnue ne put que dire à son amant:

— Prenez garde! . . .

Elle tomba morte.

C'était la camariste qui, se sentant empoisonnée, espérait arriver à temps pour sauver le chirurgien.

Le poison la défigura complètement.

— Diable! diable! . . . s'écria Lecamus, voilà ce qui s'appelle aimer! . . . il n'y a qu'une Espagnole au monde qui puisse trotter avec un monstre de poison dans son bocal! . . .³²⁾

Le chirurgien restait singulièrement pensif. Enfin, pour noyer les sinistres pressentiments qui le tourmentaient, il se remit à table et but immodérément, ainsi que ses compagnons; puis, tous, à moitié ivres, se couchèrent de bonne heure.

Au milieu de la nuit, le chirurgien fut réveillé par le bruit aigu que firent les anneaux de ses rideaux violemment tirés sur les tringles. Il se mit sur son séant, en proie à cette trépidation mécanique de toutes les fibres qui nous saisit au moment d'un semblable réveil. Alors il vit, debout devant lui, un Espagnol enveloppé dans son manteau. L'inconnu lui jetait le même regard brûlant parti du buisson pendant la fête, et par lequel il avait déjà été si fatalement saisi.

Le chirurgien cria: — Au secours! . . . A moi, mes amis!

a felcsert lakásába és felajánlotta, hogy vele marad, amit ez el is fogadott.

Harmadnap reggel megkapta az engedélyt, hogy Franciaországba visszatérjen és minden előkészületet megtett, hogy elutazzék egy hölgygel, aki mellé Murat nagyon erős kíséretet adott. Barátai társaságában az ebéd végénél tartott, mikor inasa jelentette, hogy egy fiatal hölgy akar vele beszélni. A felcser és a három tiszt mindjárt lementek; de az ismeretlen nő csak annyit mondhatott kedvesének:

— Vigyázzon! . . .

Holtan rogyott össze.

A komorna volt, aki érezve, hogy megmérgezték, azt remélte, hogy még jókor érkezik, hogy a felcsert megmentse.

A méreg teljesen elrutitotta. — Ördögbe, ördögbe, — kiáltott Lécamus, — ez aztán a szerelem! . . . csak egy spanyol nő képes arra, hogy eltipegjen egy borzasztó méreggel a hasában!

A felcser különösen eltűnődött. Végül, hogy elkeresse gyászos, kissé rossz sejtelmét, asztalhoz ült és mértéktelenül inni kezdett, ugyanígy társai is; aztán, valamennyien félig részegen, korán lefeküdtek.

Éjféltajt a felcsert függönye karikáinak éles zaja riasztotta fel, melyeket erőszakosan végigrántottak a rudakon. Föülült ágyában, minden idegszála remegett, ahogy ez ilyesféle felébresztésnél történni szokott. Ekkor maga előtt látott egy köpenyébe burkolódzott spanyolt. Az ismeretlen ugyanazt a villámló tekintetet vetette rá, mint a bokorból az ünnepély alatt s amely már olyan végzetesen hatott rá.

A sebész elkiáltotta magát: — Segítség, ide barátaim!

Mais, à ce cri de détresse, l'Espagnol répondit d'abord par un rire amer :

— L'opium croît pour tout le monde! ... dit-il.

Puis, après cette espèce de sentence, il lui montra ses trois amis profondément endormis; et, tirant avec brusquerie de dessous son manteau un bras de femme récemment coupé, il le présenta vivement au chirurgien, en lui montrant un signe semblable à celui qu'il avait si imprudemment décrit :

— Est-ce bien le même? ... demanda-t-il.

A la lueur d'une lanterne posée sur le lit, le chirurgien, glacé d'effroi, répondit par un signe de tête; et sans plus ample information, le mari de l'inconnue lui plogea son poignard dans le coeur! ...

— Le conte est furieusement brun, dit un des auditeurs, mais il est encore plus invraisemblable; car pourriez-vous m'expliquer qui, du mort ou de l'Espagnol vous a raconté cela? ...

— Monsieur, répondit le narrateur, piqué de l'observation, comme fort heureusement le coup de poignard que j'ai reçu a glissé à droite au lieu d'aller à gauche, vous me permettrez de savoir un peu ma propre histoire... je vous jure qu'il y a encore des nuits où je vois en rêve les deux sacrés yeux ...

L'ancien chirurgien, en chef s'arrêta, pâlit, et resta, la bouche ouverte, dans un véritable état d'épilepsie.

Nous nous retournâmes tous du côté du salon. A la porte était un grand d'Espagne, un *afrancesado* en exil, et arrivé depuis quinze jours en Touraine, avec sa famille. Il apparaissait pour la première fois dans le monde; et, venu fort tard, il visitait les salons, accompagné de sa femme dont le bras droit restait immobile.

Nous nous séparâmes en silence pour laisser pas-

De ezekre a kétségbeesett kiáltásokra a spanyol először keserű nevetéssel így felelt:

— Az ópium mindenki számára nő — mondta.

Majd ez után a szentenciaszerű kijelentés után rámutatott mélyen alvó három barátjára és hirtelen előrántott kabátja alól egy frissen levágott női kart, hevesen a sebész elé tartotta s egy ugyanolyan jelet mutatott rajta, amelyet ez olyan vigyázatlanul leírt:

— Ez ugyanaz? — kérdezte.

A sebész egy az ágy mellé helyezett lámpa fénye mellett, félelemtől megdermedve, egy fejbólintással válaszolt s az ismeretlen nő férje minden más magyarázat nélkül beleszurta törét szívébe!...

— A mese veszettül sötét, — szólt az egyik hallgató, — de még inkább hihetetlen; mert meg tudná nekem magyarázni, a halott vagy a spanyol mesélte ezt önnek?...

— Uram, — felelt a mesélő, megsértve a megjegyzéstől, — minthogy a tördöfés, melyet kaptam, nagyon szerencsésen jobbra csuszott, ahelyett hogy balra hatolt volna, megengedi, hogy ismerem kissé saját történetem... Esküszöm, hogy vannak éjjelek, mikor álmomban még látom a két átkozott szemet.

A volt főorvos megállt, elsápadt és nyitott szájjal valóságos szivgörcsbe esett.

Mindnyájan a szalon felé fordultunk. Az ajtóban egy spanyol grand állt, egy számkivetésben élő afrancesado, aki két hete érkezett Touraineba családjával. Először jelent meg társaságban, nagyon későn jött, áthaladt a szalonokon felesége kíséretében, akinek jobb karja mozdulatlan volt.

ser ce couple, que nous ne vîmes pas sans une émotion profonde.

C'était un vrai tableau de Murillo! Le mari avait, sous des orbites creusés et noircis, des yeux de feu. Sa face était desséchée, son crâne sans cheveux, et son corps d'une maigreur effroyable. — La femme!... imaginez-la. — non! — vous ne la feriez pas vraie. — Elle avait une admirable taille; elle était pâle, mais belle encore; son teint, par un privilège inouï pour une Espagnole, était éclatant de blancheur; mais son regard tombait sur vous comme un jet de plomb fondu³³) son beau front, orné de perles et blanc, ressemblait au marbre d'une tombe; il y avait un mort enseveli dans son coeur!... C'était la douleur espagnole dans tout son lustre.

Inutile de dire que le chirurgien avait disparu.

— Madame, demandais-je à la comtesse vers la fin de la soirée, par quel événement avez-vous donc perdu le bras?

— Dans la guerre de l'indépendance... dit-elle.

Némán szétváltunk, hogy utat adjunk ennek a párnak, melyet mélyen megrendülve szemléltünk.

Igazi Murillo-kép volt! A férjnek mély és feketedő szemgödrében villámló szeme volt. Arca száraz, koponyája hajatlan s teste ijesztő sovány volt. Az asszony! — Képzeljék el, nem! — nem találják el. Bámulatos termete volt; sápadt volt, de még szép; arcbőre, spanyol nőnél hallatlan adomány, ragyogó fehér; de tekintete ólomsúlyu. Szép homloka gyöngyökkel diszitett és fehér, sir márványához hasonlított; egy halott volt eltemetve ebben a szívben!... A spanyol fájdalom volt teljes ragyogásában.

Fölösleges mondanom, hogy a sebész eltűnt.

— Asszonyom, — kérdeztem a grófnőt az estély vége felé, — milyen alkalommal vesztette el karját?

— A szabadságharcban, — felelte.

OSZK

Országos Széchényi

Hungária Hírlapnyomda R.-T. Budapest

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Kétnyelvű Klasszikus Könyvtár

Az eddig megjelent füzetek közül a következők kaphatók:

Angolul és magyarul:

Bret Harte: The Idyll of Red Gulch (47)

Chesterton: The Eye of Apollo (17)

Dickens: The Black Veil (33)

Emerson: Art (45)

Gissing: A Man of his Day (39)

Hawthorne: Dr. Heidegger's ex-Irwing: Don Juan (60)

Research (62)

Jerome: Ready for Sea (29)

Lamb: Shakespeare's Tempest (27)

Mark Twain: A Restless Night (23)

Pain Barry: The Window (25)

Poe: Hop-Frog (55)

Wells: The Red Room (37)

Wells: The Sea Raiders (49)

Wilde: The Happy Prince (1)

Wilde: The Selfish Giant (21)

Wilde: The Devoted Friend (31)

Wilde: The Remarkable Rocket (41)

Franciául és magyarul:

Balsac: Le Grand d'Espagne (59)

Courteline: La Loi sur les Chiens (35)

Daudet: Les Trois Messes Basses (30)

Farrère: Le Gardien de Cimetière (28)

France: Le Jongleur de Notre-Dame (22)

France: Le Petit Soldat de Plomb (38)

France: La Descente de Mar-bode aux Enfers (46)

Gautier: Le Pied de Momie (12)

Gourmont: Mains de Reine (48)

Maeterlinck: Sur la Mort d'un Petit Chien (18)

Maupassant: Une Vendetta (40)

Maupassant: Un Duel (42)

Mérimée: Le Corse (Mateo Falcone) (24)

Mérimée: L'Enlèvement de la Redoute. — Ce qu'il en coûte de sauver une Turquie (61)

Rolland: Le Buisson Ardent (50)

Stendhal: La Duchesse de Pal-liano (57)

Zola: Le Paradis des Chats (32)

Olaszul és magyarul:

D'Annunzio: Cincinnato (20)

Fraccaroli: Il Capriccio di un Pomereggio d'Estate (34)

Manzoni: Viva il pane! (53)

Pellico: Zanze (54)

Puccini: La Carbonaia (44)

Németül és magyarul:

Hauff: Die Geschichte von Kalif Storch (36)

Hoffmann: Ritter Gluck (58)

Brentano: Die drei Nüsse (56)

Oroszul és magyarul:

Puskin: Metelj (43)